

Prof. Jiří Šonka a obezitologie

100. výročí narození zakladatele obezitologie u nás prof. MUDr. Jiřího Šonky, DrSc., je vhodnou příležitostí připomenout v časopise Vnitřní lékařství problematiku obezity. Patofyziologie obezity a jejích komorbidit přinesla v posledních letech také mnoho nového. To však bylo již v časopise v přehledových článcích publikováno. Je to například problematika hormonů svalové a tukové tkáně, problematika střevní flory nebo problematika systémového zánětu u pacientů s obezitou.

V tomto čísle jsme výběr článků zaměřili na problematiku léčby obezity. Léčení obézních by dnes mělo být běžnou součástí práce každého internisty či praktického lékaře. Obezita je onemocnění velmi časté, a proto jsou naivní představy o obezitologické atestaci či odesílání všech obézních do specializovaných center. Ta by měla pracovat především ve vazbě na bariatrická chirurgická pracoviště. Zde by měli být obézní definitivně indikováni k chirurgickým výkonům a zejména následně dispenzarizováni. Primárně na indikaci bariatrické chirurgie by měl pomyslet především praktický lékař či internista. Bohužel je u nás stále k bariatrickým výkonům indikováno velmi málo pacientů.

Léčba obezity je v praxi bohužel velmi pomíjena. Je naprosto běžné, že polymorbidní obézní pacient nemá po hospitalizaci či ambulantním vyšetření či léčení uvedenu obezitu mezi diagnózami a není učiněn žádný pokus o intervenci. Přitom léčba obezity je stále efektivnější zejména farmakoterapií. Ovládat indikaci pohybu obézních, indikaci bariatrické chirurgie, farmakoterapii obezity a mít blízko zázemí nutričního terapeuta by dnes mělo být u internistů i praktiků běžné. Nejméně na 3 našich univerzitách absolvuje dnes v součtu více než sto nutričních terapeutů ročně a postupně nahrazují různé odborně nevzdělané výživové poradce, a tak i v oblasti léčby dietou se obezitologie podobně jako je tomu ve světě, dostává na potřebnou odbornou úroveň.

Opomíjenou oblastí je také farmakokinetika a farmakodynamika léků u obézních. Běžně se k hmotnosti a obsahu tuku v organismu přihlíží jen u málo skupin léků. S ohledem na výskyt obezity v populaci je to téma důležité a snad se i v tomto článku poučíte o opomíjené problematice, která je málo uváděna v učebnicích obezitologie, interny i farmakologie.

Velmi důležitou problematikou jsou tzv. XXL centra. Každý týden je některé oddělení českých nemocnic rozloženo přijetím závažně nemocného s hmotností přes 200 kg s běžnými diagnózami, jako je třeba bronchopneumonie, náhlá příhoda břicha či iktus. Nemocnice nemají zvedáky na manipulaci s nemocným, stoly operační a stoly u vyšetřovacích metod nemají dostatečnou nosnost pro tuto hmotnost a zobrazovací metody nejsou vybaveny pro takto těžké a objemné nemocné. Nyní svítá naděje, že by mohlo dojít k vybavení 1–2 takových center v České republice.

Průměrný pacient v minulosti nebyl úspěšný v léčbě obezity dietou a pohybem a odmítal chirurgické řešení. Nadějí je moderní farmakoterapie, která zdá se bude úspěšná i u méně spolupracujících pacientů. Možná i závažný proběh koronarovirové infekce obézních přispěje ke změně postojů populace k obezitě a zdravému životnímu stylu.

Doufám, že po přečtení 4 článků věnovaných terapii obezity začne co nejvíce lékařů obezitu ve svých ambulancích léčit. Profesor Šonka by jistě byl rád, jak výrazně se jeho obor 15 let od jeho úmrtí změnil – z oboru v očích mnoha lékařů provázeného skepsí a nedůvěrou v efekt terapie k oboru, kde léčba začíná být dostupná v každé ordinaci.

Štěpán Svačina